

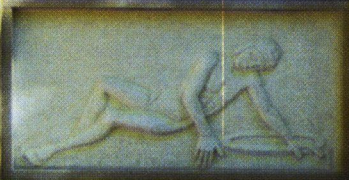
Φυλακισμένα Μνήματα

ΚΑΙ ΤΑ ΝΙΚΡΑ ΚΟΡΜΙΑ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΑ
ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΙΑ ΔΟΣΘΑΘΟΥΝ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΝΗΤΡΙΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΡΑΘΩΣΗ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΚΟΣ
ΠΑΡΙΑΔΟΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΑΤΑΤΙΟΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΥΤΣΟΦΩΛ
ΣΤΕΛΙΟΣ ΜΑΥΡΟΜΑΤΗΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΣ
ΜΑΡΚΟΣ ΑΡΑΚΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΥΓΕΝΙΔΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΛΑΜΕΑΡΙΔΗΣ
ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΑΡΜΑΣ
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΑΤΣΗΣ

Μιχαλάκης Καραολής

Γεννήθηκε στο Παλαιχώρι της επαρχίας Λευκωσίας στις 13.2.1933.

Απαγχονίστηκε στις 10.5.1956.

“Εμένα δεν πρέπει να με λυπάστε... εφ’ όσον εγώ δεν βρίσκω λόγον για να κλαίω τον εαυτόν μου, ούτε και οι δικοί μου δεν πρέπει να με κλαιν”.

Ανδρέας Δημητρίου

Γεννήθηκε στον Άγιο Μάμα της επαρχίας Λεμεσού στις 18.9.1934.

Απαγχονίστηκε στις 10.5.1956.

“Λυπούμαι που δε θα δω την Κύπρο μας ελεύθερη. Όμως δε με φοβίζει ο θάνατος, γιατί η ζωή είναι περιττή μέσα στη σκλαβιά”.

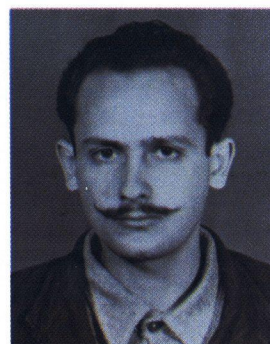

Ιάκωβος Πατάτσος

Γεννήθηκε στη Λευκωσία την 1.7.1934.

Απαγχονίστηκε στις 9.8.1956.

“Αγαπημένη μου μητέρα, χάιρε. Ευρίσκομαι μεταξύ των αγγέλων. Τώρα απολαμβάνω τους κόπους μου. Το πνεύμα μου φτερουγίζει γύρω από το θρόνο του Κυρίου. Θέλω να χαίρεις όπως κι εγώ”.

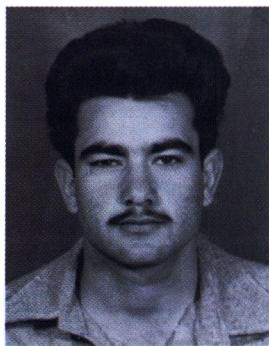

Ανδρέας Ζάκος

Γεννήθηκε στη Λινού της επαρχίας Λευκωσίας στις 12.11.1931.

Απαγχονίστηκε στις 9.8.1956.

“Η ώρα του θανάτου πλησιάζει μα στην ψυχή μας φωλιάζει η ηρεμία. Αυτή τη στιγμή ακούμε την ηρωική Συμφωνία του Μπετόβεν”.

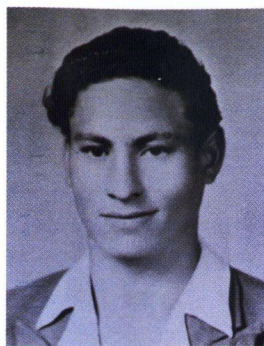

Χαρίλαος Μιχαήλ

Γεννήθηκε στη Γαλήνη της επαρχίας Λευκωσίας στις 9.2.1935.

Απαγχονίστηκε στις 9.8.1956.

“Επειδή γνωρίζω για ποιο σκοπό θα εκτελεστώ, αισθάνομαι τον εαυτό μου ισχυρό και γαλήνιο και είμαι έτοιμος να τα αντιμετωπίσω όλα με αφάνταστη ψυχραιμία”.

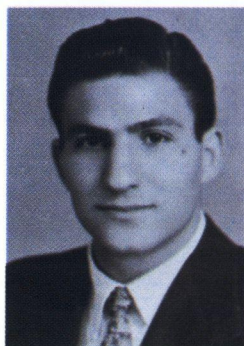

Μιχαήλ Κουτσόφτας

Γεννήθηκε στο Παλιομέτοχο της επαρχίας Λευκωσίας στις 12.11.1934.

Απαγχονίστηκε στις 21.9.1956.

“Οι μόνες λέξεις που μπορούν να ακούσουν απ’ τα χείλη μας οι δυνάστες είναι αυτές: Ελευθερία ή Θάνατος. Αυτές τις λέξεις τις μάθαν και αυτοί οι τοίχοι των φυλακών”.

Στέλιος Μαυρομμάτης

Γεννήθηκε στο Λάρνακα της Λαπήθου της επαρχίας Κερύνειας στις 15.11.1932.

Απαγχονίστηκε στις 21.9.1956.

“Θέλω να ξέρετε πως ο γιος και αδελφός σας πέθανε με το χαμόγελο στα χείλη, γιατί κράτησε μέχρι τέλους τον ιερό όρκο που έδωσε να θυσιαστεί χάριν της ελευθερίας της Κύπρου”.

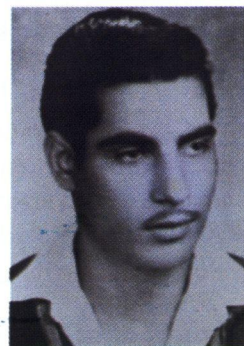

Ανδρέας Παναγίδης

Γεννήθηκε στο Παλιομέτοχο της επαρχίας Λευκωσίας στις 14.11.1934.

Απαγχονίστηκε στις 21.9.1956.

“Λατρευτά μου παιδιά, Στα 22 μου χρόνια πεθαίνω για χάρη μιας μεγάλης ιδέας. Κάποτε η μάνα σας και ο θεός σας θα σας αναπτύξουν γιατί εκτελέστηκα. Σας εύχομαι, αγαπητά μου παιδιά, να γινήτε καλοί Χριστιανοί και καλοί Έλληνες Κύπριοι. Ακολουθήστε πάντα το δρόμο της αρετής”.

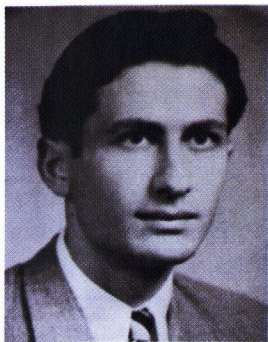

Ευαγόρας Παλληκαρίδης

Γεννήθηκε στην Τσάδα της επαρχίας Πάφου στις 26.2.1938.

Απαγχονίστηκε στις 14.3.1957.

“Θα πάρω μίαν ανηφοριά θα πάρω μονοπάτια να βρω τα σκαλοπάτια που παν στη λευτεριά”.

Μάρκος Δράκος

Γεννήθηκε στη Λευκωσία στις 24.9.1932.

Έπεσε σε ενέδρα των Άγγλων στο Σινόρος κοντά στην Ευρύκου στις 18.1.1957.

“Ο Θεός και η Πατρίδα με καλούν, πατέρα. Ζητώ την ευχή σου”.

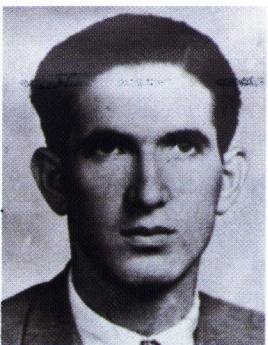

Γρηγόρης Αυξεντίου

Γεννήθηκε στη Λύση της επαρχίας Αμμοχώστου στις 22.2.1928.

Έγινε ολοκαύτωμα στο κρησφύγετό του, κοντά στη Μονή Μαχειρά, μετά από πολύωρη μάχη με τους Άγγλους στις 3.3.1957.

“Στην εσχάτην ανάγκην θα αγωνιστώ και θα πεθάνω σαν Έλληνας, αλλά ζωντανόν δεν θα με πιάσουν”.

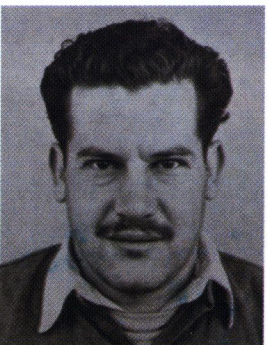

Στυλιανός Λένας

Γεννήθηκε στα Χανδριά της επαρχίας Λεμεσού το 1932.

Πέθανε στο στρατιωτικό νοσοκομείο Ακρωτηρίου στις 28.3.1957, μετά από τραυματισμό του σε μάχη ανάμεσα στο Πελέντρι και την Ποταμίτισσα στις 17.2.1957.

“Εγώ δε θα ζήσω. Θα σκοτωθώ για την ελευθερία της Κύπρου”.

Κυριάκος Μάτσης

Γεννήθηκε στο Παλαιχώρι της επαρχίας Λευκωσίας στις 23.1.1926.

Έπεσε μαχόμενος στο κρησφύγετό του στο Δίκωμο στις 19.11.1958.

“Ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα, αλλά περί αρετής”.

Κατά τη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα του 1955-59 για την απαλλαγή της Κύπρου από το Βρετανικό ζυγό, οι αποικιοκράτες κατασκεύασαν στις Κεντρικές Φυλακές της Λευκωσίας ένα μικρό κοιμητήριο που έμεινε στην Ιστορία με την ονομασία “Φυλακισμένα Μνήματα”. Είναι ένας στενός χώρος δίπλα από τα κελιά των μελλοθανάτων και την αγχόνη, περιτριγυρισμένος από ψηλούς τοίχους με τεμάχια γυαλιών στο πάνω μέρος τους. Εδώ αποφασίστηκε, επί Κυβερνήτη Τζων Χάρντιγκ, να θάβουν τους απαγχονιζόμενους καθώς και ηγετικές μορφές της Εθνικής Οργάνωσης Κυπρίων Αγγωνιστών (ΕΟΚΑ) που σκοτώνονταν σε μάχες, για να μη μετατρέπονται οι κηδείες τους σε μαζικά συλλαλητήρια και μαχητικές διαδηλώσεις.

Στα Φυλακισμένα Μνήματα είναι θαμμένοι δεκατρείς ηρωομάρτυρες, από τους οποίους οι εννιά εκτελέστηκαν με απαγχονισμό στις Κεντρικές Φυλακές της Λευκωσίας, τρεις έπεσαν στο πεδίο της μάχης και ένας πέθανε σε στρατιωτικό νοσοκομείο, μετά τον τραυματισμό του σε μάχη. Το μοναδικό τους έγκλημα ήταν η αγάπη τους για την ελευθερία.

Οι ηρωομάρτυρες της αγχόνης, παρά τα φρικτά και απάνθρωπα σωματικά και ψυχικά μαρτύρια από την ώρα της σύλληψης μέχρι την ώρα της εκτέλεσης, δε λύγισαν. Με ακμαίο το ηθικό και ακλόνητη την πίστη αντιμετώπιζαν κάθε μέρα τη μεγάλη τους δοκιμασία. Κι όταν έφτασε η πιο κρίσιμη ώρα, βάδισαν προς την αγχόνη ευθυτενείς και αγέρωχοι, ψάλλοντας θρησκευτικά άσματα και τον Εθνικό Ύμνο, ενώ άλλοι κρατούμενοι αγωνιστές τους ενθάρρυναν με πατριωτικά συνθήματα και τραγούδια.

Η κηδεία γινόταν αμέσως μετά τον απαγχονισμό. Μοναδική παρουσία εκείνη του ιερέα των φυλακών που έψαλλε τη νεκρώσιμη ακολουθία έξω από την κλειστή είσοδο του κοιμητηρίου. Ύστερα οι Άγγλοι τους έθαβαν, χωρίς να παρευρίσκεται κανένας Ελληνοκύπριος, ούτε μάνα, ούτε πατέρας. Οι γονείς προσκύνησαν τους τάφους των παιδιών τους μετά το τέλος του αγώνα.

Οι εννιά απαγχονισθέντες, όλοι τους νέοι ηλικίας 19-24 ετών, είναι με τη σειρά που εκτελέστηκαν:

Μιχαλάκης Καραολής

Ανδρέας Δημητρίου

} *Απαγχονίστηκαν μαζί στις 10.5.1956*

Ιάκωβος Πατάτσος
Ανδρέας Ζάκος
Χαρίλαος Μιχαήλ } Απαγχονίστηκαν μαζί στις 9.8.1956

Μιχαήλ Κουτσόφτας
Στέλιος Μαυρομμάτης
Ανδρέας Παναγίδης } Απαγχονίστηκαν μαζί στις 21.9.1956

Ευαγόρας Παλληκαρίδης
Απαγχονίστηκε στις 14.3.1957

Στα Φυλακισμένα Μνήματα αναπαύονται ακόμα τέσσερα παλικάρια της ΕΟΚΑ, που με την ηρωική τους δράση εξέπληξαν και αυτούς τους κατακτητές. Οι Άγγλοι αρνήθηκαν να δώσουν τις σορούς των ηρώων στις οικογένειές τους, φοβούμενοι τις λαϊκές εκδηλώσεις κατά την κηδεία τους. Τους έθαψαν στο κοιμητήριο των φυλακών όπως τους ήρωες της αγχόνης.

Οι τέσσερις ήρωες είναι οι ακόλουθοι:

Μάρκος Δράκος

Γρηγόρης Αυξεντίου

Στυλιανός Λένας

Κυριάκος Μάτσης

Σε τέσσερις τάφους του κοιμητηρίου των Κεντρικών Φυλακών οι Άγγλοι έθαψαν οκτώ νεκρούς, για εξοικονόμηση χώρου. Στον ίδιο τάφο βρίσκονται ανά δύο οι:

Ανδρέας Δημητρίου και Στυλιανός Λένας

Ανδρέας Ζάκος και Κυριάκος Μάτσης

Ανδρέας Παναγίδης και Μιχαήλ Κουτσόφτας

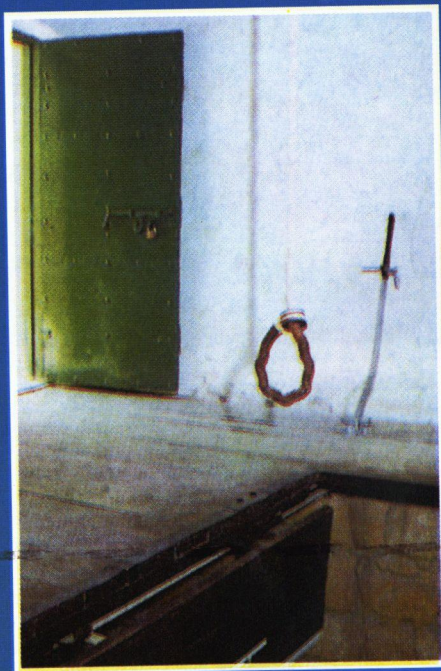
Γρηγόρης Αυξεντίου και Ευαγόρας Παλληκαρίδης

Με το τέλος του αγώνα τα Φυλακισμένα Μνήματα έγιναν τόπος ιερού προσκυνήματος, μνημείο ηρωισμού και αντίστασης κατά των δυνάμεων της βίας και της τρομοκρατίας, ναός ιερός της ελευθερίας θεμελιωμένος στα κόκκαλα των αθάντων παλικαριών της ΕΟΚΑ. Την αθανασία τους δηλώνει επιγραφή στον τοίχο του βάθους του κοιμητηρίου:

“Τ’ αντρειωμένου ο θάνατος, θάνατος δε λογείται”.

Τα κελιά των μελλοθανάτων (μπλοκ 8).

Η αγχόνη.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ
ΜΝΗΜΗΣ ΑΓΩΝΑ
ΕΟΚΑ 1955-59

Γ.Τ.Π. 3/2006-25.000

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Εκτύπωση: Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας